

AVTONOMIST

Celoletna naročnina 120 K, mesečna 10 „
Posamezne številke se računijo po 2 K.
Vse računi se računajo: pol str. 800 K, manjši sorazmerno. — Pri malih oglaših beseda 1 K.

:: Izhaja vsak ponedeljek zjutraj ::

Najnovejše.

Potovanje finančnega ministra.

Zagreb, 16. oktobra. Pot finančnega ministra dr. Kumanudija v Pariz in v London komentirajo zagrebški politični krogi zelo rezervirano. Pesimisti izražajo bojazen, da ne bo imel uspeha niti v Parizu niti v Londonu. Druga skupina pa ima pomisleke druge vrste. Ta skupina je prepričana, da bo finančni minister pač dosegel dovolitev posojila od strani Francije oziroma Anglije, ima pa pomisleke dvoje vrste: glede pogojev in glede uporabe posojila. Pogoji gotovo ne bodo lahki niti z ozirom na višino obresti, niti z ozirom na višino emisijskega kurza, niti z ozirom na odplačevanje glavnice. Zagrebški finančniki sodijo, da bo treba jamčiti za posojilo ali z doslej še nezastavljenimi dohodki državnega monopola, kar bi pomenilo novo neza-

željeno kontrolo tujcev nad našim državnim gospodarstvom, ali pa z zastavo velikih, doslej še neizkoriščenih rudniških bogastev Jugoslavije. Mnogi domnevajo, da zahtevajo zapadno-evropski kapitalisti koncesije glede eksploatacije kromovih rudnikov pri Velesu v Južni Srbiji ali pa glede izkoriščanja ogromnih rudnikov železa pri Prijedoru v Bosni. Istotako izražajo hrvaški finančniki pomisleke glede uporabe novega vnanjega posojila, za katero bo pač morala garantirati cela država, dočim ni še nikjer ugotovljeno, kako se bo denar uporabil. Politični krogi pa smatrajo za temeljno pogreško, da se tako važno vprašanje, kjer gre za mnogo milijard, obravnava brez obširne in temeljite razprave v parlamentu.

Odhod francoskega poslanika iz Belgrada.

Zagreb, 16. oktobra. Iz Belgrada javljajo: Veliko senzacijo je povzročilo dejstvo, da je odpotoval tik pred odhodom finančnega ministra Kumanudija na Angleško tudi francoski poslanik na našem dvoru iz Belgrada na Francosko. Njegovo potovanje tolmačijo različno, najverjetnejša pa je domneva, da stoji njegovo potovanje v tesni zvezi s potom finančnega ministra dr. Kumanudija v London. Francoski poslanik namerava baje zainteresirati s svojim osebnim vplivom francoske finančne kroge za

posojilo naši državi, da na ta način prepreči prevelik vpliv angleškega kapitala na Balkanu, ki resno ogroža dosedanje francoske finančne in politične interese, kajti jasno je, da bodo Angleži s svojo finančno premočjo dobili tudi v Jugoslaviji ogromen političen vpliv, če bi bila naša država vsled odklonilnega stališča Francozov primorana zateči se k Angležem, kar bi utegnulo dosednji politični pravec Jugoslavije popolnoma spremeniti.

Zastoj v trgovini.

Zagreb, 16. oktobra. Iz Belgrada javljajo: V Belgradu se mnogo opaža dejstvo, da hite belgrajski trgovci z mrzlično naglostjo razprodajati svoje ogromne zaloge raznovrstnega blaga v notranjost Srbije, dočim prihaja v Belgrad jako malo blaga iz inostranstva. Postopanje belgrajskih trgovcev se da razumeti le tako, da skušajo v zadnjem trenutku prodati svoje zaloge še po visokih cenah in tako oškodovati provin-

co, ker računajo, da bo vnanje posojilo, tudi če bo zaključeno pod neugodnimi pogoji, vendar znatno vplivalo na cene blaga. Zato si prizadevajo belgrajski trgovci pritisniti potom časopisja na vlado, naj raje sklene vnanje posojilo tako, da ne bi država dobila denarja v gotovini, ampak da bi dobili blago, katero bi prevzeli belgrajski trgovci, ki bi blago prodajali dalje, državi pa oddali samo nabavno ceno.

Dnevne vesti.

Zborovanje JDS. Včeraj so zborovali zaupniki JDS v ljubljanski kazini. Na zborovanju je poročal tudi dr. Žerjav. Zvečer točno ob 22. uri 14 minut je mrknila luna.

Ljubljanski tiskarji so priredili sinoči v „Unionu“ lepo uspelo veselico v korist vdovskega in sirotinjskega fonda. Veselico je obiskalo zelo odlično občinstvo, ki je pokazalo na ta način svoje simpatije za „črne umetnike“. Upamo, da je tudi materijalni uspeh dovoljen.

Zagrebški „Obzor“ piše v svojem uvodniku od 15. t. m., da je vprašanje „Burgenlanda“ šele predigra bodočih dogodkov. — Pri tem ima list v mislih akcijo za vzpostavitev Habsburžanov, ki izhaja baje iz Mažarske in katere danes nihče več ne ignorira. Kdor pa take stvari jemlje na znanje ali občinstvo nanje opozarja, ta je „Karlsta“. Konstatiramo, da je take vesti o „Burgenlandu“ prineslo tudi „Jutro“ — ali je „Jutro“ zaradi tega organ za vzpostavitev Habsburžanov? Je res ni bedarije, ki ne bi našla vernikov med nami. Kdor pravi, da mu sedanja vlada ni všeč — evo ti ga „Karlsta“! Kdor pravi, da bi bila bolj avtonomija od centralizma — evo ti ga „Karlsta“! Kdor pravi, da je treba preurediti upravo v naši državi — evo ti ga „Karlsta“! Tako gre naprej od Ljubljane do Trsta! Danes ve vsak, kdor ni analfabet, da zastopa „Avtonomist“ misel jugoslovanske države, ki naj združuje Slovence, Hrvatce, Srbe in Bolgare v državni obliki pač, ki to združitev omogočuje — evo ti ga „Karlsta“!

Da smo „Karlsta“, tega mnenja je poleg zaspanega „Slov. Naroda“ tudi tržaška „Edinost“, ki piše v svojem uvodniku od 14. t. m.: „Avtonomist“ je list, ki služi „po splošnem mnenju“ v Sloveniji stvari Habsburžanov, vzpostavi habsburške monarhije“. Kaj naj odgovorimo na to? — Evo ti ga „Karlsta“! „Edinost“ pa povemo na ušesa, da je nam za vse avstrijske cesarje in laške kralje in angleške „kinge“ toliko mar, kolikor naj bi bilo „Edinosti“ mar za „Avtonomista“. Pa bo prav za vse.

Državno posojilo in Pašič. Ministrski predsednik Pašič je podpisal po vestih belgrajskih listov 50.000 dinarjev državnega posojila. To je lepa vsota za siromaka ali manj premožnega človeka. G. Pašič pa ni ne eno ne drugo, ampak on je zelo „težak“, ker cenijo njegovo premoženje na okroglo 100 milijonov francoskih frankov. To je po današnjem kurzu dinarja oziroma krone približno 1 milijardo 800 tisoč kron. Če pomislimo, da je Pašič soustvaritelj naše države in njen vodja, in primerjamo od njega podpisano vsoto z njegovim premoženjem, pridemo do zaključka, da on svojemu lastnemu detetu ne zaupa ravno preveč! Vendar pa nismo še čuli niti enega napada nanj zaradi — vsaj zanj — smešno nizke podpisane svote, tudi ne enega napada na liste, ki so to dejstvo prvi objavili, ampak napadali bodo nas, ki to dejstvo komentiramo!

Položaj v srednji Evropi.

V Srednji Evropi vre.

Svetovna vojna je napravila iz cele Evrope eno samo veliko pogorišče. Mirovne pogodbe, sklenjene l. 1919. v Parizu, ognja niso pogasile, ampak pod kupom pepela in strašnih razvalin tli nevarna žerjavica dalje in treba je le mallega vetra, da razpiha in razvname nov vojni ogenj, mogoče še strašnejši kot je bil prvi.

Mirovne pogodbe so napravile iz Srednje Evrope veliko taborišče gospodarskih zaslužnjencev. V starih časih so imeli divji barbarski narodi navado, da so odpeljali vojne vjetnike in veliko število trdnih, za delo sposobnih oseb iz njihove domovine v svojo, kjer so jih prodajali kot sužnje. Izkupiček za prodane sužnje je prejela država in ta izkupiček je tvoril del vojne odškodnine. Danes pa postopamo po principih humanitete in puščamo premagance doma, kjer jih moderni zmagovalni kapitalizem prisili, da delajo za zmagovalce in tem oddajajo izkupiček za izdelano blago na račun vojne odškodnine bodisi v obliki blaga samega ali pa v obliki denarja.

Najbolj prizadeta od te moderne oblike suženjstva je Nemčija, ki tvori središče Evrope. Nemci morajo delati, delati noč in dan, da poravnajo svojo obveznost napram zmagovalcem in ohranijo vsaj svojo navidezno državno svobodo. Oni delajo z jezo v srcu in maščevalnost jim ne da miru. Toda sedaj so brez moči in morajo svoje želje po revanši prikrivati in iskati zaveznikov za boljše čase. Da rešijo vsaj to, kar se še rešiti da, so pokazali celo voljo, spremeniti kar čez noč vse svoje dosedanje mišljenje — postali so n. pr. v trenutku poraza takoj iz prepričanih monarhistov prepričani republikanci!

Ali naj verjamemo istinitosti nemškega republikanskega prepričanja? Težko je to. Narod, ki je sanjal tisočletja le o kraljih, ne more kar na mah spremeniti svojih možganov in svojega pravega hotenja. Tako naglo razvoj ne napreduje. Zato smatramo nemško republikanstvo le kot izraz trenutnega oportunitizma in dobro preračunjene politike. Razumljivo pa je sedanje nemško republikanstvo po zakonu o reakciji: pritisk rodi protipritisk. Ko se je zrušila „carevina starodrevna“, je udarilo pod pezo zmagovalčevih sunkov politično nihalo v Nemčiji od skrajne desnice na skrajno levico in ko bo doseglo svoj višek na levi, se bo počasi okrenilo zopet na — desno, v monarhistično smer. Različni poskusi monarhistične restavracije so za to najboljši dokaz in na Bavarskem nič manj kot na Pruskem postajajo monarhistične struje od dne do dne močnejše. Nemčija išče odrešenika iz gospodarske sužnjosti, ki naj pelje nemški narod po stari tradiciji v zmagovalni boj...

Nič drugače ni v Nemški Avstriji. Tam je gospodarski polom naravnost strahovit, a dobro preračunan. Avstrijsko nemštvo svojega sna po združitvi z Veliko Nemčijo še ni izsanjalo. Zato vlada kljub možnosti gospodarskega ozdravljenja mirno gleda na rastoči gospodarski razpad in ga še pospešuje. Na drugi strani pa tudi avstrijsko nemštvo ni pozabilo na svoje monarhistično mišljenje in tej struji je gospodarski razpad dobro došlo agitacijsko sredstvo kot dokaz republikansko - socialistične državniške nesposobnosti. Dogodki, ki se odigravajo zadnje dni na Dunaju, utegnejo postati velevažni in so mogoče samo predigra novega preobrata, ki stoji v tesni zvezi z dogodki v Nemčiji.

Na Ogrskem vlada Horthyjev sistem. Za Horthyja je znano, da ni nič drugega kakor zvest habsburški oficir, ki čaka samo na ugodno priliko. Bolj-

ševiška doba na Ogrskem pod Belo Kurnom je bila prehodna faza, zamišljena menda bolj kot strašilo proti antanti za časa mirovnih pogajanj kakor pa kot resen komunističen pokret. Horthy ni imel prevelikih težkoč, da je z ogrskim komunizmom obračunal. Monarhistične struje imajo na Ogrskem svoje najtrdnije oporišče in tam ne gre več za sistem in ne za vprašanje: ali republika ali monarhija — ampak gre samo še za osebo kraljevo oziroma za dinastijo: Ali Habsburgovci ali kdo drugi?

Mirovne določbe so ustvarile v Srednji Evropi neugoden gospodarski položaj, čegar posledica je ogromno nezadovoljstvo srednje-evropskih mas. Iz nezadovoljstva pa se je porodila želja po zopetni spremembi in kakor so pričakovale mase v prvem razburjenju svoje odrešenje od preokreta na levo, tako ga danes pričakuje od preorientacije na desno.

Politično nihalo je krenilo nazaj, krenilo je v „reakcijo“, kakor pravimo, in ta preokret resno ogroža trenutni v Parizu ustvarjeni srednje-evropski položaj v njegovi trajnosti in obstoju.

Preokret na desno pospešujejo mogočne konservativne struje v zmagovalnih deželah. Na Francoskem in na Angleškem imajo n. pr. Habsburžani moč ne in vplivne zagovornike. Tudi na sorodstvo Hohenzollerjev z angleškim kraljevskim domom ne smemo pozabiti in ravno tako ne smemo pozabiti, da na Angleškem lahko zabavljaš čez Boga po mili volji, a čuvaj se izustiti eno besedico proti „king“-u. To so navidezno male stvari, ampak mnogo veljajo. Zato je treba računati tudi s takimi okolnostmi.

Jasno je, da naša država v takem gibanju in vrvenju ne more in ne sme ostati brezbrizna za male plamenčke, ki plapolajo izpod pepela na vseh koncih in krajih Srednje Evrope. Ne samo naša država, ampak vse države sploh, katerih mednarodno-pravno podlago tvorijo mirovne pogodbe, sklenjene po svetovni vojni.

Prvi korak, ki so ga storile nove države v cilju svoje ohranitve in v obrambo svojega obstoja, je bila politična zveza, znana pod imenom male antante, sklenjena med našo državo, Českoslovaško in Rumunijo. Ta zveza pa danes še ni posebno močna. Mnogo je političnih točk, ki niso vsem trem državam skupne, ali pa celo nasprotujejo interesom posameznih pogodbenikov. Zato nastane vprašanje: Ali bo mogla mala antanta kljubovati nasprotstvu ujedinih nasprotnikov, katere vsaj indirektno podpirajo močni vplivi antantnih veljakov?

Da ne pozabimo Italijo! Italijanska diplomacija hodi svoja pota in laški diplomatje niso od včeraj. Italiji je mnogo na tem, da zanese v malo antanto seme razdora in nesloge. Italija je najhujša protivnica moči in procvita slovanskih držav in kakor ima za čehoslovaško republiko in za našo državo vedno pripravljeneh na jeziku vse polno lepih besed o prijateljstvu v interesu miru, ravno tako ima vedno pripravljeno pod širokim plaščem ostro bodalo! To je italijanski naturel in temperament. Svoje bodalo je zasukala Italija v prvi vrsti proti naši državi.

Italijanski politiki dobro poznajo labilni položaj v Srednji Evropi. Oni gledajo daleč naprej. Plod njihove dalekovidnosti je konferenca v Benetkah, kjer so položili temelj bodoči italijansko-avstro-ogrski zvezi, ki je očitno naperjena proti mali antanti. Za nas pa so pripravili še posebno orožje s tem, da nameravajo dati primorskim Slovcem — avtonomijo.

Avtonomija za primorske Slovence ne bi bila slaba stvar, če ne bi silno dišala po laški zavratnosti in zahrbtnosti. Timeo Danaos et dona ferentes — bojmo se Lahov, tudi če nas vabijo z markaroni in pomarančami! **Italijanski namen dati Slovincem avtonomijo, je silen afront proti Belgradu.** Italijani računajo pač tako: Kadar pride do odločilnih sprememb v Srednji Evropi, moramo imeti vse Slovence na svoji strani, tako da bodo vsi tiščali k nam! Laški politični namen je prozoren: sejati hočejo razdor in razcep.

Priznanja.

„Z velikim poletom se je (Demokratska) stranka po prevratu lotila ogromnega dela za konsolidacijo države. Pred njo pa je ležala situacija, ki je drugače nazvati ne moremo kakor kaso.

Kaos pred vsem v upravnem oziru. Deset zakonodavstev, deset administracij, vseh več ali manj poškodovanih v vojni. In ravno tam, kjer je centrala državnega dela, tam smo stali sploh brez aparata, brez ljudi, brez materijala. Ministrstva so začela poslovati med goliimi stenami. Najboljši uradniki v vojni ubiti ali telesno ali vsaj živčno prizadeti. V momentu, ko so vsi pričakovali akcije v centrali, se je od tod širil nered. Svota pogrešk upravnega aparata je neizmerna.

Srbska predvojna administracija je bila priprosta in je zadoščala. Po vojni pa so bile naloge tako zamotane, da jih države, ki jim centrala ni nič trpela, niso zmagale. Naša država je bila v stokrat težji situaciji.“

„Kaj Vam ni prav na demokratskem programu?“ — vprašujem prijatelja. On nam odgovarja: „**Pritožbe ima radi tega, kako se mu je ocarinila roba, kako se mu je odmeril davek, toži radi draginje, toži radi neprilik na železnicah, v uradih se ne dela ne hitro ne dobro. Veliko je žalibog resnice v teh tožbah...**

Vse te pritožbe v tisočih varijacijah zastopa Demokratska stranka. Ona pritiska na državno upravo. **A ko je finančni minister Kumanudi napodil 400 odvišnih činovnikov iz svojega ministrstva, ko je odpustil 600 monopolnih uslužbencev, ki so kradli Bogu čas, ko je pokojni Draškovič naglal vse cestarje po Srbiji, ki so se pojavili v službi samo 1. vsakega meseca, je nastopil odpor radikalne stranke, ker je med odpuščenimi bilo tudi precej njenih agitatorjev. Vsaka reforma zadeva na enotno fronto onih, ki so zainteresirani, da ostane pri starem. Ko je finančni minister napovedal boj carinskim posrednikom, je belgrajska trgovska komora nastopila — za nje.“**

„Sedanja vlada ne zasluži nikakega zaupanja, da še več — ona zasluži, da

Dobro bi bilo, če bi se naši politiki v Belgradu te nevarnosti zavedali v polni meri. Tudi naša centralna vlada ima močna protisredstva v svojih rokah. **Najmočnejše sredstvo je dobra uprava v politično najbolj izpostavljenih delih države.** Potem se bodo vsi laški naklepi razblinili v prazen nič in država bo prestala tudi novi, že napovedujoči se potres v Srednji Evropi, o katerem danes še ne moremo reči, ali se bo polegel ali pa — izbruhnil. Nevarna znamenja pa opominjajo na skrajno opreznost.

gleda opozicija nanjo s skrajnim neupanjem. V vsakem oziru nahajamo se na poti največje in najhujše reakcije, s plašcem ogrujenega oligarhističnega absolutizma nekaterih radikalnih in demokratskih prvakov in neodgovornih generalov. Zunanja politična situacija je težka — vse radi pogrešk te in prejšnjih vlad; v notranjosti države vlada policija a finančno stanje države je obupno. Investicijsko posojilo je doživelo fiasko, kurz dinarja pada... **hrvaški notranje-politični problem je še nerešen.“**

Tako piše ali je pisal čisto gotovo kak izdajalski „rdeči jezuit“ v „Avtonomistu“. Ali ne? Pa vendar ne! To, kar citiramo zgoraj, ne stoji nikjer v „Avtonomistu“, ampak so citati iz centralističnih listov in sicer prvi citat iz „Jutra“ od 12. oktobra t. l., drugi citat istotako iz „Jutra“ od 14. oktobra t. l. in tretji iz „Napreja“ od 13. t. m.!!

Podobno je pisal in še piše tudi „Avtonomist“ in bo pisal še nadalje, če mu bodo dovolili pisati o stvareh, ki jih itak pozna in težko čuti vse prebivalstvo. Razložek je samo ta: Če zapiše „Avtonomist“ kakšno pravo besedo, je „izdajalec in falot, in protisrbski hujskač,“ če pa zapiše kdo drugi isto stvar s še hujšimi besedami, je dotičnik „dober patrijot in dobrohoten kritik.“ Tako je vedno na svetu. Zenska, ki v družbi elegantnih gospodov v svili in žametu proustituirala svoje z neznosnimi dišavami parfimirano telo, je „interesantna dama“, priprosta dekla pa, ki ima rada enega svojega vojaka, je navadna „soldaška k...“ Zakon narave in človeške borniranosti je že tak.

Pa preidimo k stvari, da ugotovimo, kaj priznava „Jutro“. „Jutro“ priznava, da je vladal takoj po prevratu v naši centralni upravi silen kaos in zmešnjava. Vzrok te zmešnjave je bila (in je še, op. ur.) nedostatnost našega centralnega aparata. V čem obstoji ta nedostatnost? V pomanjkanju potrebnih prostorov za uradovanje in v pomanjkanju sposobnih in delavnih uradnikov. Zato se je iz centrale širil nered in „vsota pogrešk upravnega aparata je neizmerna“

— tudi danes še, bi dodali mi. Pogreške so pa nastale odtod, ker ni mogoče, da bi en sam človek mogel takoj, brez vsake najmanjše priprave in brez dolgotrajnega vestnega študija, razumeti „deset zakonodavstev, deset administracij, vseh več ali manj poškodovanih v vojni.“

Po mirnem tonu, lepem slogu in odlični stvarnosti sodeč je napisal tozadevni članek v „Jutru“ odlični gospod, ki upravne razmere v naši centrali brez dvoma prav dobro pozna. Kar ugotavlja in priznava on, so ugotovili že pred njim mnogi drugi, katerim smo sledili tudi mi. Razložek je samo ta, da smo prišli mi na podlagi istih dejstev do drugačnih zaključkov zlasti glede Slovenije.

V centrali upravnega aparata za vodstvo cele države ni bilo in ga še danes ni. V Ljubljani smo pa imeli in imamo še vedno prav dober upravni aparat. V Ljubljani ima — vsaj splošno — vsak uradnik svoj miren prostor, kjer lahko dela, tudi število strokovno izobraženih uradnikov zadostuje, organizacija uprave je minuciozno izvedena. Nočemo hvaliti avstrijskega upravnega sistema in priznavamo, da ni najpopolnejši, zlasti kar se tiče demokratičnih modernih zahtev, ampak v splošnem je delala naša uprava dobro in zadovoljivo tudi za čas prevrata. Sedaj pa nastane vprašanje: **Odkod in kedaj pa se je kar naenkrat pojavilo nezadovoljstvo z našo upravo, kljub dobremu uradništvu?**

Mislimo, da ne gremo predaleč, če trdimo, da se je začela pojavljati nezadovoljnost od tistega trenutka dalje, ko je začela vplivati na naš upravni stroj centrala s takim aparatom, kakor ga je opisal cenjeni člankar v „Jutru“

Kaj sledi iz tega? Nič drugega, kakor da se je začela centralizacija prehitro. Upravni skoki so silno nevarni in se ne dajo izvršiti čez noč. Uprava ni kasarna, kjer debeloglavcu lahko brez škode za njegovo zdravje nataknejo malo čepico na glavo in malega človeka oblečejo v predolge hlače. Čepica se da raztegniti in hlače zavilhati, uprava pa takih prokrustejskih procedur ne prenese.

Ne trdimo, da centralistični upravni sistem nima tudi svojih dobrih strani. Gotovo jih ima, kakor ima vsaka stvar svoje dobre in slabe plati. Vprašanje pa je, če smo bili mi s svojimi „desetimi zakonodavstvi za brezpogojno centralizacijo dovolj pripravljeni? Vprašajte upravne uradnike in — ljudi! Naj odgovarjajo po svoji vesti. Vemo, da nam bo kdo pokazal na Francijo rekoč, da so tudi tam takoj po revoluciji uvedli centralizem. To je res. Prezreti pa ne smemo, da so tam prešli iz centralističnega monarhizma v centralistični republikanizem! Tam se je spremenil režim, a ne sistem in to je velik razložek!

Če bi bili pri nas računali z dejstvi, in ne samo z narodnim navdušenjem, ki je sicer lepa stvar, ampak za upravno prakso manj važna, bi bili morali ob-

stoječe „sisteme“ ohraniti vsaj tako dolgo, dokler ne bi bila dana možnost ustvariti nov centralni aparat, ki bi vsaj nekoliko zadoščal stvarnim potrebam. Dotedanja srbska vlada v Belgradu bi bila morala biti to, kar so vse druge provincialne vlade bile, namreč — vlada za Srbijo. Srbska uprava je bila priprosta, kakor priznava „Jutro“ in je za Srbijo zadoščala — kakor ljubljanska za Slovenijo. Zato pa ni bila upravno opravičeno, tem sicer dobrim, toda „priprostim“ rokam izročiti v oskrbo zamotan in kompliciran ustroj nove velike države SHS.

Bismark je ob ustvarjanju nemške države rekel, da so Bavarci ravno tako Nemei kot Prusi in vendar je pustil Bavarcem celo kralja in poseben diplomatski zastop. Ali mislite, da ta mož ni vedel, kaj dela? Če bi bil pa nemško državo ustvarjal 1. januarja 1. 1871. dr. Žerjav, bi je bilo mogoče konec že 2. januarja istega leta!

Naj nam bo pri tej priliki dovoljena še kratka opazka glede neprestanega očitka, da hujskamo proti državi in proti Srbom kot takim, torej proti srbskemu narodu.

Danes vemo vsi prav dobro, kdo in kaj je „beogradska porodica“. O tej žlahtni cvetki, ki se je rodila iz cincarske mešanice, pišejo in so pisali že vsi slovenski listi dovolj. Onim, ki tega še ne vedo, kakšna žlahtna rastlina je to, naj povemo, da je to družba različnih belgrajskih bogatih in vplivnih rodov, ki so vse med seboj v sorodu, in glavna naloga te družbe je bila pred vojno, da je neusmiljeno drla uboge srbske kmete do kosti in mozga v svrhu svojega obogatjenja. Ta družba je po svojih ljudeh imela vso državno upravo v svojih rokah in je smatrala tudi državo samo za svojo molzno kravo. Svoje satansko delo — drugače ga ne moremo imenovati, vrši skrajno kapitalistična „beogradska porodica“ še danes v celi državni upravi in sicer pod krinko srbstva! To moramo vedno in vedno naglašati! Kar ta družba počne v naši centralni upravi, to — rešega vse meje, ker misli, da bo tudi kraljevina SHS ravno taka izkoriščevalna domena zanjo kot je bila predvojna Srbija! Tega seveda nekateri naši listi ne razumejo, ker Srbijo in njeno zgodovino menda ravno toliko poznao kot cirilico, kljub vsemu svojemu „srbofilstvu“ — od zadaj. Proti temu parasitskemu izroduku na debilu srbskega naroda se bomo vedno borili z vso ostrostjo — tudi na nevarnost očitka srbofobstva — v interesu srbskega naroda in v svojem! Naj le naši ljudje pridno čitajo srbske liste in Markovičeva dela, potem bodo že znali ločiti dobro in zdravo srbsko jedro od belgrajskega porodiškega plevla, ki je ravno toliko srbski kot Pešta madžarska. Jud tu, jud tam, jud vsepovsod — amen.

zadnji kotel.

In takega človeka se je upala postaviti S. L. S. v okraju, kjer ljudje žive največ od vina in žganja. Če ne bomo mi pridelali vina in žganja ga bodo pa drugod. **Zakaj so postavili Hladnika za kandidata?**

Rekli so: Pokazati moramo, da kmet nima nič govoriti. Pokazati moramo, da imajo farovži moč in ne kmetje. Če jim postavimo metlo za kandidata, pa mora metla postati poslanec. Tako mogočno, tako ošabno govori gospoda po farovžih.

Kmetje, na noge!

Če volite župnika Hladnika, je ravnatoko, kot bi volili trtno uš. Če hočete Hladnika, je ravnatoko, kot bi si želeli točo.

Naš ponos, naša čast, naše gospodarke korist! nam ukazujejo, da se ne damo več slepariti

Vino ni strup, ampak božja kapljica! Uničiti si od Hladnika naših vinogradov in naših vrtov ne damo!

Tudi delavci bi izgubili ves zaslužek, če bi nam župnik Hladnik uničil vinograde!

Stranka ljudskih sleparjev in njen kandidat župnik Hladnik mora dne 13. junija pasti!

Zmagati mora kmečka volja, kmečka čast, kmečka moč in zmagati mora naš kmečki kandidat

Adolf Ribnikar,
živinozdravnik v Ljubljani.

Kmetje! V boj za kmečko svobodo, za lepšo bodočnost!

Kar se s tem obnaroduje.

Obznana.

V „Pondeljku“, uradnem listu bivšega predsednika deželne vlade za Slovenijo, drja Mehmeda Noža, koncesionirano protialkoholno fakultetno

udruženje Š. P. Š.

je na svoji redni seji dne 11. oktobra t. l. enoglasno sklenilo imenovati

gospoda strica DOLEFA RIBNIKARJA

za svojega častnega člana.

Povod tega imenovanja je njegov volilni proglas iz l. 1912, ki ga je kot dokument predložil gospod poverjenik za socialno skrb udruženju, in ki se glasi:

Kmetje, pozor!

Nekaj neverjetnega se je zgodilo! Gospodje so vedeli, da kmetje ne marajo za državnega poslanca fajmoštra, ki bi delal le za to, da bi se povsod novi farovži zidali in novi hlevi pri farovžih. Gospodje so vedeli, da fajmoštra Hladnika niti njegovi farani ne marajo. Poznajo ga!

Hladnik je abstinent. On sovražil opojne pijače. Iz samega sovraštva do žganja je dal na svojem farovškem vrtu

posekati vse češplje

samo, da bi mu ne bilo treba delati žganja. Kdor kuha žganje, ga zasleduje in priganja. Na prižnici je Hladnik povedal, da ne bo nehal preje delati zoper žganjarne, dokler ne bo izginil iz njegove fare

Problemi sedanjega časa.

III.

Kapitalistični sistem bo mogoče vreči le na vsem svetu nakrat. Vreči pa ga je mogoče samo, ako se tisti družabni sloj, ki naj za njim prevzame vodstvo gospodarstva človeške družbe, udejstvuje ne le negativno, temveč tudi pozitivno. Moti se, kdor podcenjuje velikansko moč, ki še dremlje v kapitalistično orijentirani družbi. Mogoče spe globoko v tej družbi še sile, ki jih še ne poznamo, ki so nekak embrijo, določen, da se pozneje kedaj razvije v protirevolucionarno silo. Danes n. pr. lahko opazimo, da se kapitalizem v Evropi „amerikanizira“ in da šele komaj slutimo, kako se skuša tod in tam uvesti ameriške produktivne metode. Do l. 1914. je bila Evropa nekakšna voditeljica tega sveta v kulturi in gospodarski konsolidaciji. Po vojni je Evropa na tleh in njene vodilne vaje si je vzela Amerika, katere kapital podjarmlja vso Evropo. Ameriški dolar je tisti po katerem se ocenjuje vse druge evropske vrednote. Zastopniki ameriške industrije in „visoke“ finance gredo po vsej Evropi in sondirajo teren, nakupujejo vsled svojega visokega kredita (dolarja) po ceni (naša valuta) podjetja, tovarne, rudnike itd. Na drugi strani pa zastopniki ameriškega kapitalizma na delu v boljševiški Rusiji, da si tam zasigurajo surovine, potrebne podjetjem, ki so jih nakupili v Nemčiji, v Nemški Avstriji, na Češkem, Poljskem, Jugoslaviji, Bolgariji itd. in katere upajo ob svojem času prepeljati na določeno in potrebno mesto.

Pa tudi doma vse kaže, da kapitalizem še ni na vrhuncu svojega razvitka in da bo treba še velikega napora, predno kapitalistični sistem pade vsepovsod. Boljševiki so gradili svojo zgradbo v upanju, da potegnje ves svet za seboj. To za enkrat ni uspelo. Po vojni močno ojačani ameriški kapital še drži po koncu močno omajani kapitalizem v zapadni Evropi. Zato računajo sedaj z bodočim ameriško-japonskim konfliktom, ki bo omajal tudi Ameriko, kakor je zadnja svetovna vojna vrgla kapitalistično organizirano Evropo ob tla. Kdaj pride ta novi svetovni konflikt, v katerega bo potegnjen vsaj del Evrope, ni mogoče prerokovati; pride pa gotovo. Tedaj pride morda trenotek, ko se vsa kapitalistična zgradba svetla podere in zvali po tleh kot lončeni malik.

Na te dogodke treba paziti. Na te trenotke, ki so danes še v dalji, je treba pripraviti delavno ljudstvo, zlasti pa stanovske organizacije, ki so poklicane v trenutku prevrata prevzeti v svoje

roke vodstvo produkcije. Zato je po-

množice za svetovno politično mišljenje in za večjo časovno razdobje, kakor smo ga bili vajeni doslej. Naivna je namreč misel, da se bomo nekega jutra zbudili in rekli: Kapitalizem je dozorel in umrl, sedaj je treba še, da se najde kdo, ki mesto njega prevzame vodstvo poslov.

Prehod iz kapitalističnega sistema gospodarstva more biti le dejanje zavodne revolucije delavnih ljudi, ki sistematično vodijo v socializem, ki je dandanes na dnevnem redu.

V tem pogledu je naš čas rodil veliko idejo, ki pa ostaja posebno pri nas skoro neopažena. To je ideja svetov, ali kakor pravimo dandanes pod utisom dogodkov v Rusiji, sovjetov. Zdi se, da se v tej ideji skriva bodoča energija delavskega sloja. Že danes so si vsi resnično veliki narodni gospodarji edini v tem, da je nadaljnji gospodarski razvoj in zlasti povišek produkcije mogoč samo ako se izrabi tudi še speča velika duševna energija delavskega sloja.

Tu prihaja do vpoštevanja stanovska organizacija predvsem kmetijskega in delavskega stanu, v katerih spe še nevbujene delovne energije, ki jih je vporabili v splošno korist naroda. Kaj sledi iz tega? Da pri tem procesu neprenehoma raste upliv delavskega sloja na nam vsem potrebno produkcijo različnih vrednot. Ta ideja pa brez inteligentnega in delavljivega človeka izgubi ves čar svoje naravne revolucionarnosti. Ona rabi požrtvovalnosti, vzgoje, morale — toraj samo take stvari, ki slone na idealističnem gledanju svetâ in življenja. Ta ideja sovjetov brez vere, da smo si ljudje bratje, da se je treba žrtvovati i za druge, za svojega bližnjega, za človeštvo — nima nobene realne vrednosti. Zakaj ta ideja, predno se more uresničiti, predpostavlja, da se delavec — producent popne od podložnika do sodoločujočega gospodarskega činitelja. Le tako si je mogoče misliti rešitev iz jarma kapitalizma. Samogoltnost posameznikov naj utone po možnosti v delu vseh za vse. To je velika misel, da smemo reči, da je ideja sovjetov (svetov) največja in najbolj plodna naših dneh in da znači početek nove gospodarske in zgodovinske epohe.

Na mesto doslej privilegiranega zastopnika kapitala v produkciji, bo stopil pravi producent, to je delavec, kmet in nastavnik kot znanilec nove dobe, s katero se začenja uveljavljati socialistični princip. In zato ima stanovska ali strokovna organizacija, bodisi kmetov, bodisi delavcev tak velikanski vzgojni pomen, kakor smo povedali v prvem članku.

Dnevne vesti.

Našim naročnikom in prijateljem. Jesensko delo se bliža svojemu koncu. Ljudje po deželi bodo po končanem težkem letnem in jesenskem delu dobili čas za potrebni jim telesni odmor in počitek. Dolgi jesenski in zimski večeri so pa kakor vstvarjeni za čitanje. Poleti kmet nima mnogo časa odveč za čitanje časopisov in za učenje. To lahko nadomesti na jesen in na zimo. Zato se obračamo na vse naše prijatelje in naročnike z vljudno prošnjo, naj to ugodno priliko izkoristijo in naj poskušajo vsak pridobiti našemu listu vsaj enega novega naročnika. To gotovo ni pretežko. Kdor smatra naš list za dober in potreben naj nam stori to prijateljsko uslugo. Naš list ne razpolaga z nobenimi fondy in z nikakimi posebnimi podporami, ampak se mora vzdrževati sam od svojih dohodkov, katerih glavni del tvori naročnina. Zato pa list lahko piše popolnoma neodvisno. Kolikor večje bo število naročnikov, toliko boljši in obsežnejši bo list. Svojo dobro voljo za povečanjem lista smo pokazali že opetovano s tem, da smo posameznim številkam priložili prilogo, kakor hitro so nam denarna sredstva to dopuščala. Zato prosimo svoje prijatelje, naj pokažejo tudi oni svojo dobro voljo nam nasproti in naj nas kolikor mogoče krepko podporo, da bo list vedno boljše odgovarjal svojemu namenu.

Osebna vest. Prof. dr. Mencej je baje onidan s strahom konstatiral, da ima dovoljenje, za pouk srbohrvaščine

na srednjih šolah, izdano od nekake „k. k. Prüfungscommission für das Lehramt an österreichischen Mittelschulen“. Da izbriše ta madež, je sklenil še enkrat delati izpit iz slavistike na ljubljanski univerzi. Da bo dobro pripravljen, mu za enkrat dajeta kurz iz slovenščine prof. Grafenauer, iz srbohrvaščine pa prof. Mazovec.

Zamujene prilike. Leta 1919. so slovenske politične stranke že določile imenomoma svoje zastopnike za slovenski deželni zbor, ki se pa nikoli ni sklical. Tedanji notranji minister Pribičič ni ugovarjal načelno tej skupščini, temveč le želel, naj se ne imenuje „deželni zbor“, temveč kako drugače. Danes smatrajo to, kar bi bilo l. 1919. mogoče in dovoljeno za — nemogoče in škodljivo. Če bi se nameravana slovenska skupščina sešla, ne bil mogoč niti Rapallo in najbrže niti poraz na Koroškem ne. Tudi naša država bi izgledala precej drugače.

Batine. V torek smo jih dobili. Padalo je po nas kot toča. Na hrbet, pred hrbet, pod hrbet in za hrbet. Letelo je na nas od vseh strani, od „Jutra“ do „Naroda“. Prvi so priskakljali nad nas nedolžni otroci iz „Jutrove“ dežele. Ti nam niso delili ravno batin, ampak so nas ošvrkavali le s tenkimi šibicami. Torej ne batinanje, ampak božično tepenjanje, nad katerim smo imeli svoje veselje. Hrup razposajenih otrok je pa zbudil iz sladkega spančkanja „Slovenski Narod“, po ljubljanski „Ta-d-d-dädl-Zeitung“. Ata „Ta-d-d-dedl“ so se vzdig-

nili, nataknilo na putigromaste noge debel, kosmate copate, oblekli z rdečimi portami obšit „šlafrok“ (echt Kameelhaar, bitte sehr!), nataknilo na konec nosa s črno rogovino „zafasana“ očala in na glavo pomaknili domačo kapico s cofkom. V cošku imajo spravljeno svojo pamet. Potem so vzeli v levo roko dolgo fajfo, v desno pa še daljšo metlo, ki jo je zjutraj pozabila stara hišnica za pečjo. Potem so začeli počasi drsati v v copatah proti nam. Razposajena deca iz „Jutrove“ dežele se je razbegnila in razkropila na vse strani. Potem so ata „Ta-d-d-dedl“ zavihтели metlo. Ker pa niso bili dovolj trdni v nogah, so padli. Mi smo jih usmiljeno pobrali in odpeljali lepo pod pazduho nazaj na mehko zofo. Komaj smo jim sezuli copate in popravili cofek na kapiči s pametjo vred lepo nazaj, kakor se spodobi, so ata „Ta-d-d-dedl“ že zopet mirno zaspali in zasanjali nekaj o starih časih: „...ko je živel še B-b-bleiweis, ja, d-der B-b-bleiweis, so in d-d-d-ie Sechziger...“ Naj mirno spe!

Strelne vaje topništva z ostro municijo se bodo vršile letos na ljubljanskem barju. Doslej so se vršile strelne vaje topničarjev pri Krškem. Preko barja vodi cesta iz Ljubljane v Trst, oziroma iz Trsta preko Ljubljane na Dunaj.

Kaj pravi g. dr. Žerjav? V „Jutru“ od 14. t. m. pravi g. dr. Žerjav, da bi bila univerza v Ljubljani resno ogrožena, če bi bili brali v Belgradu članek o uklinjenju dveh ljubljanskih fakultet, ki je izšel v zadnjem „Avtonomistu“. Stvar ni tako huda. V Belgradu so zadnjega „Avtonomista“ brali prav odlični gosposdije in svet še stoji, na svetu pa Ljubljana s svojo univerzo vred. Upajmo, da bo še dolgo stala.

„Slov. Narod“ o „Avtonomistu“. „Najstrupenejši list, ki piše sistematično proti državi in ki ščuva z naravnost divjo besnostjo proti Srbom, je „Avtonomist“. Tako beremo v evangeliju „Slov. Naroda“ od 12. oktobra med „Dnevniimi vestmi“, prvo poglavje od prve do četrte vrste. — „Narod“ ima gotovo že slaba očala, da ne more več brati. Sicer bi vedel, da ostra in neizprosna kritika uprave še ni negacija države! Pa kaj hočemo, enkrat bomo vsi stari in podremani...

Pater patriae, oče domovine! Lepo ime, vredno truda in znoja. Nedavno sem čital „Uradni list“. Cela kolona prepovedanih listov samo iz enega kraja, in to še ameriških. ki jih še po imenu ne poznam, čeravno sem že videl kak ameriški list. Pa sem imel vizijo: V lepi sobi sedi mož, pozabljen patrijot. Z ganotjem v duši si domišlja, kako je bil od avstrijskih oblasti „zaznamovan“, bil je „samostojnež“, še predno je bila ta stranka ustanovljena, in ta je zdaj vladna stranka, in nikdo se ga ne spomni. Vse leze, ne, skače po uradni lestvici navzgor, on pa vedno v isti šarži! Ja, ali so ti ljudje tam gori slepi? Premišljuje in premišljuje... Ima jo, ima jo pravo! Drobnopisemce prijatelju v Ameriko, vprašanje, če ni tam kak protidržaven list, ki piše proti naši sveti domovini... Nekaj tednov, in glej, tu je! Oh, pa kako protidržaven! Samo to ni povedano, kdo ga tiska, kje se tiska, in druge take malenkosti. Pa kaj to! Oh, kako je protidržaven! Patrijot šine po koncu, teče, kaj ga briga srčna hiba, to je samo za dopuste, teče, skoči v fija-kerja, priganja... s silo 25 HP, plane v sobo, se zgrudi, tiščeč v roki strašni corpus delicti. G. državni pravdnik ga galantno posadi v mehke naslonjače, previdno sname list s prstov, ki so krčevito stisnjeni prodrli papir, pogleda, razume. Oh, kako je protidržaven! Hvala Ti, prijatelj, bom poročal na pristojno mesto. Ali naj pokličem g. brata iz onega oddelka? — Patrijot je namreč član slovenske porodice. — Hvala, mi je že odleglo. Oh, ta „srčna hiba“! Nedolgo potem se ponovi ista scena. Ameriški list ima sicer drug naslov, pa je ista grdob. Oj ti premetenost ameriška! toda patrijot je še bolj bistroumen, ljubezen do domovine mu bistri pogled... Vizija izgine, zdaj čaka teden za tednom, kdaj pride v „Uradnem listu“ zasluzeno — „naprejpomaknenje“. P. s. Nisem se varal! Včeraj sem čital v „Jutru“, da je patrijot imenovan... Vladna hvaležnost me je ganila do sloz.

Ali je to pravilno? Iz dijaških krogov prejmemo: Dijak, ki hoče nadaljevati svoje študije v inozemstvu, mo-

ra premagati silne težave in ovire, predno pride do potnega dovoljenja. Neki dijak je vložil že pred 2 mesecema prošnjo na vojaško komando (ker je bil potrjen) za potno dovoljenje, pa še danes ne ve, pri čem da je. Mogoče je med izšla zopet kaka nova naredba, kar mu bo povzročilo nove težave. Dijak je bil trikrat v Ljubljani, hodil je od ene komande do druge, a zvedel je le, da so vse prošnje rešene ugodno, samo podpisane še niso. Takoj nato je zvedel, da so prošnje odposlane okr. glavarstvu. Obrnil se je torej na svoje okrajno glavarstvo, (kjer je bil v tej zadevi že 11 krat!) a glej: gosposdije izveličeja iz predala dolgo polo za naredbo ministra prosvete, kjer stoji, da mora imeti vsak dijak, ki hoče v inozemstvu študirati, še posebno dovoljenje od ministra prosvete. Cela stvar naj potuje sedaj še v Belgradu in nazaj! Ta naredba je izdana, ko je polovica dijakov že izven države, druga polovica pa naj sedaj lovi potrebna dovoljenja tako dolgo, da zamudi rok za vpisovanje, ki je za tužce natančno določen! Take naredbe so samo šikana, ki povzročajo dijakom samo nepotrebne skrbi, nepotrebna pota in nepotrebne stroške. Onim dijakom, ki nameravajo študirati doma, preti pa uklinjenje fakultet! Ali je to brezglavost ali ne?

Vinska „bira“. V nekem kraju vinorodne Dolenjske biva duhovnik, ki ima vinski biro. Bira ni prosta, ampak „pisana“, t. j. od vlade v plačo šteta. Dohodek iz bire je tako majhen, da mu je avstrijska vlada doplačevala iz verskega zaklada še 106 kron mesečno, da je mogel živeti. Danes pa imamo „trošarino“ na vino, ki znaša 1 krono 40 vinarov na liter. Duhovnik je nabral okrog 500 litrov vina in sicer v petih dneh; plačati je torej moral nosača in voznika za 5 dni. To ga je veljalo toliko, kolikor je vse vino vredno, trošarino pa bo moral plačati iz svojih ogromnih mesečnih dohodkov, ki znašajo recni in piši: 800 kron! — Ali se res ne da najti kakšen način, da bi davčna oblast tako sijajno plačanim državljanom nekoliko prizanesla, zato pa toliko bolj trdo prišla tam, kjer se kopičijo milijoni?

Kakšne vere je dr. Nož? V nekem ljubljanskem listu piše „nedeljska pisma dr. Nož. Nož se pravi po nemško: Messer. Na Dunaju in v Pragi je nebroj židovskih advokatov, ki se pišejo „Messer“. Pa ne, da bi bil tudi dr. Nož...?

Najnovejšje iz Pariza ne moremo poročati, ker smo prejeli depešo vso pokvarjeno. Čitljivi sta le dve besedi: ... .kralj... Pašič. Zato ne moremo povedati kaj je.

Vprašanje: Zakaj pišeta vseučiliška profesorja dr. Karl Hinterlechner in dr. Alfred Šerko članke v „Slovenca“? — Odgovor: „Ker sta oba „tehanta“. (Prvi gospod je dekan tehniške fakultete, drugi pa je dekan medicinske fakultete v Ljubljani.)

Original volilnega proglaša, ki nam je bil doposlal za naš današnji podlistek, je v uredništvu na vpogled. Podlistek je odgovor na predbacivanje nekega slovenskega lista, da so vseučiliški profesorji dr. Šerko, dr. Plečnik in dr. Šmalc — alkoholiki!

Mirno uradništvo. Draginja raste od dne do dne. Delavci se pridno pripravljajo na mezdne boje, prirejajo shode in ukrepajo vse potrebno za zboljšanje svojega položaja. Uradniške organizacije pa lepo mirujejo in potrpežljivo čakajo na milost od zgoraj. Čemu imamo uradništvo, če se ne ganje?

Gg. dopisnike prosimo trenotek potrpljenja — vse pride ob svojem času na vrsto.

Novo knjige. V založbi Jugoslovanske tiskarne sta izšli dve krasni, novi učni knjigi: **Fizika za višje razrede srednjih šol**, ki jo je napisal prof. Reisner in pa **Slovenska čitanka za drugi razred srednjih šol**, sestavljen višji šol. nadzornik Josip Wester. Fizika je sestavljena na podlagi najnovejših učnih načrtov in obdelava predpisano tvarino jasno in pregledno. Besedilo razjasnjuje veliko število prvotno izdelanih ilustracij. Slovenska čitanka pa je vsebinsko naravnost ogromen napredek v primeri z dosedanjimi berili in nudi učencem ne samo potrebno učno snov, ampak naravnost estetski užitek. Tudi cene so za sedanje razmere primeroma nizke: Fizika stane radi slik 144 kron, Čitanka pa 68 kron. Založbi in tiskarni delata obe knjigi vso čast.

Gospodarstvo.

Denarja je dovolj!

Naš finančni minister joka. Pravi, da nima denarja. Vrednost našega denarja od l. 1918. naprej stalno pada. Zato je treba ukiniti razne izdatke n. pr. za šolstvo, slovensko univerzo itd. Davke je treba naviti znova. Železniški tarifi za blago in osebe niso v nobeni srednjeevropski državi tako visoki kakor pri nas. Carina se povišuje, draginja pa raste, raste...

Na drugi strani pa vlada siplje denar skoji okno. V našem listu smo navedli v tem pogledu že veliko primerov iz vseh upravnih resorov. Danes pa omenimo le železnice. Naše državne železnice so hudo bolne na finančnih. Da se jih vzdržuje, je treba vedno novih posojil in dolgov. Kam bo to prišlo?

V Belgradu imajo društvo „Narodna odbrana.“ Društvo je patriotično, zato je potrkalo tudi na vrata železniškega ministrstva. In res je izšel sledeči ferman od železniške direkcije v Zagrebu:

„Gospod železniški minister je z odlokom z dne 13./9. t. l. št. 31022 dovolil osrednjemu odboru „Narodne odbrane“ letne karte za vožnje po vseh državnih železnicah in parniških brezplačno in sicer 3 karte I. klase za člane centralnega odbora in 5 kart II. klase za odposlance „Narodne odbrane“. Te karte so veljavne, ako ima dotična oseba tudi izkaznico s sliko, ki jo izda osrednji odbor „Narodne odbrane“ in v kateri mora biti označeno ime, priimek in opomba, da potuje po opravilih „Narodne odbrane“. — Ta ministrski odlok se ima takoj naznaniti prizadetemu osebju.“

Še lepši pa je naslednji odlok. V Belgradu ima svoj glavni sedež **prostozidarsk loža**. Člani lože so sami bogati ljudje. Ta loža je nekaka druga vlada pri nas. Nekaj članov ima tudi v Ljubljani, v Zagrebu pa podružnico. Pa o tem kdaj pozneje. Za to gospodo je izdal železniški minister sledeči odlok:

„Gospod železniški minister s sklepom z dne 20./12. 1920. br. 40129/M. S., je za vse proge državnih železnic v kraljevini dovolil potovanje za polovično ceno vsem članom „Velike lože“, če potujejo v društvenih zadevah.“

Vsak član „Velike lože“ mora imeti potrebno izkaznico, ki jo izda „Velika loža“ v Belgradu. Na podlagi te izkaznice mu izdajo železniške osebne blagajne karto po polovični ceni za pot, ki je tam označena.

To okrožnico je nemudoma dostaviti v vednost prizadetemu osebju.“

Takih brezplačnih ali ugodnostnih železniških kart je vse polno. Če hoče n. pr. bogat trgovec v nedeljo na lov kam na deželo, se vozi za polovico. Študent, ki gre domov k starišem plača pa polno vožnjo, kakor tudi delavec, kadar se napoti po svetu s trebuhom za kruhom. Vi ne verjamete, da je tako? Ergo — ferman v natančnem prepisu:

„Na prošnjo „Zveze lovskih društev“ v Belgradu z dne 6. julija t. l. št. 552 je železniški minister z odlokom z dne 17. t. m. broj 19.591/M. S. dovolil vožnjo za polovično ceno na vseh državnih železnicah in parniških članom lovskih društev, kadar gredo na lov.“

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Znižane karte se dobe pri železniških postajnih ali pristaniških blagajnah, če lovček pokaže orožni list s sliko, lovsko pravico in člansko karto za dotično leto.

Znižanje velja za lovce in pse v III. klasi na železnici in v II. klasi na parobrodih.“

Glej, ti **podanik** v državi SHS, da imajo državne blagajne dovolj denarja celo za nepotrebne reči. Za potrebne ga seve ni. Ti delavec in kmet, ki vso državo nosita, pa morata biti bolj patriotična, kakor ta gospoda. Vidva plačata zato celo karto v vsakem slučaju!

Na **nevtralnih borzah** v Švici vrednost dinarja oziroma krone stalno pada. Danes velja 100 naših kron le še dva švicarska franka, kljub dobro uspelemu državnemu posojilu. Po navadi gre stvar obratno: Vsako dobro uspelo notranje državno posojilo ima za posledico dvig kurza in ne padanje. Iz tega sledi lahko samo dvoje. Ali državno posojilo ni uspelo (oziroma ga vnani svet ne smatra za uspeh), ali pa so kakšne druge stvari za bregom, o katerih se nam navadnim podanikom niti ne sanja! Drugače to ni mogoče. Če bolnika trese mrzlica, mu daje zdravnik sredstvo pro-

ti mrzlici. Tu pa nastopi čudo: Kolikor več praškov proti mrzlici daje zdravnik bolniku, tem bolj bolnika stresa! Tu nekaj ni, kakor bi moralo biti; in je tudi, ampak... prst na usta!

Silno razburili so se nekateri gospodje „državotvorci“ zaradi naših članov o državnem posojilu. Povedali pa v svojih odgovorih — pravzaprav napadih — niso čisto nič! Niti enega protiarargumenta niso navedli, bodisi iz neznanja, ali iz lenobe ali pa iz — nemoči! Mi smo povedali in razložili stvar na podlagi uradnih izjav finančnega ministra in iz teh smo izvajali vse potrebne posledice. Naša krivica obstoji samo v neizprosnosti logiki in odkritosti. Kadar nam bo pa kdo dokazal s stvarnimi razlogi (ne s par psovskami, ker te niso nikak argument), da nimamo prav bomo čisto gotovo toliko možati, da bomo svoja izvajanja popravili. Do danes še nismo v tem položaju, ampak nasprotno: razvoj dogodkov nam daje prav. Glej kurze na borzi v Zürichu in cene na domačem trgu! Po naših mislih je vsako razburjanje zaradi ostre kritike odveč. Pametni ljudje se nad zdravnikom, ki bolezni konstatira, nikdar ne razburjajo,

ampak so mu še hvaležni, če jim po pravici pove, pri čem so.

Gospod finančni minister Kumanudi je imel svoj neugodni finančni ekspozit baš v času, ko je šlo za podpisovanje državnega posojila. Kaj tacega je samo pri nas mogoče. Drugod ob takih prilikah finančni minister ali molči ali pa nekoliko — laže, kar se mu naknadno blagohotno oprostijo, če posojilo doseže uspeh. Po našem mnenju bi bil g. finančni minister lahko rekel radovednemu finančnemu odboru: „Gospodje, potrpite nekoliko, ali pa vam dam **tajno poročilo**, ki se bo objavilo po podpisovanju posojila.“ Tega g. finančni minister ni storil, ampak je bruhnil z resnico na dan v jako neugodnem trenutku, kar je sicer čisto pošteno, ni pa diplomatično. Zaradi njegove diplomatske nespretnosti pa „državotvorci“ niso lopnili po finančnem ministru, ampak po — „Avtonomistu“, ki ni zagrešil nič drugega kakor to, da je **ministrovo** izjavo citiral in komentiral! Gospodu finančnemu ministru pošljemo o prvi priliki prošnjo za subvencijo in upamo, da jo bo z ozirom na naš po njegovi krivdi in za njegov račun razbunkani hrbet ugodno rešil.

GOSPODARSKA ZVEZA

◀ v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29 ▶

Oglejte si razstavo najnovejših poljedelskih strojev vseh vrst.

Vplačana d. n. glavnica
K 30.000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem račnu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marijin trg 8 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murski Soboti in Doljni Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun

Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu nad 128.000.000 kron

4 1/2 %

čistih brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve obrog K 6.000.000

Podružnice:

Novomesto in Rakek. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur. Akreditivi — Borza.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/l.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem račnu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.